

NEWSLETTER PRAWNICZY FUNDACJI INTER VIVOS

nr 2/2024 (marzec – kwiecień)

O NUMERZE:

W najnowszym numerze Newslettera Prawniczego prezentujemy Państwu, najważniejsze naszym zdaniem, zmiany wprowadzane do porządku prawnego w okresie od marca do kwietnia 2024 r.

O FUNDACJI:

Fundacja Inter Vivos z siedzibą w Warszawie jest organizacją pozarządową ukierunkowaną na udzielanie darmowej pomocy prawnej i prowadzenie nieodpłatnej mediacji. Równocześnie prowadzimy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz nieodpłatnej mediacji działające w oparciu o ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j.: Dz. U. z 2021 r. poz. 945). Informacja o lokalizacji prowadzonych przez nas punktów znajduje się pod adresem:

<https://www.fundacjaiv.pl/punkty-nieodplatnej-pomocy-prawnej>

KONTAKT Z NAMI:

Tel. 575-747-146

E-mail: biuro@fundacjaiv.pl

Listowny: ul. Ratuszowa 11

03-450 Warszawa

ZMIANY W PROCEDURZE CYWILNEJ:

Akt prawny: Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1860)

Wejście w życie: 14 marca 2024 r.

Opis zmian: w związku z wprowadzoną nowelizacją usystematyzowano przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: „KPC”), dotyczące przeprowadzania rozpraw zdalnych.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 151 § 2 KPC: *przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (posiedzenie zdalne), jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie względ na charakter czynności, które mają być dokonane na posiedzeniu, a przeprowadzenie posiedzenia zdalnego zagwarantuje pełną ochronę praw procesowych stron i prawidłowy tok postępowania. W takim przypadku na sali sądowej przebywają sędziowie i protokolant, a pozostałe osoby uczestniczące w posiedzeniu nie muszą przebywać w budynku sądu prowadzącego postępowanie. Zapis obrazu i dźwięku z czynności procesowych odbywających się na sali sądowej przekazuje się do miejsca przebywania tych uczestników posiedzenia, którzy zgłosili zamiar zdalnego udziału w posiedzeniu sądu, oraz z miejsca przebywania tych uczestników posiedzenia do budynku sądu prowadzącego postępowanie.*

Dodatkowo dodano art. 151 § 3 – § 9 KPC, zgodnie z którymi:

- Przeprowadzenie posiedzenia zdalnego może nastąpić z urzędu lub na wniosek (gdy wskazany zostanie adres poczty elektronicznej) – termin na złożenie wniosku wynosić będzie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia lub wezwania na posiedzenie.
- Zarządzając przeprowadzenie posiedzenia zdalnego, możliwe będzie zastrzeżenie, że określona osoba weźmie udział w posiedzeniu zdalnym poza budynkiem sądu prowadzącego postępowanie, jeżeli będzie przebywać w budynku innego sądu.
- Przy wezwaniu na posiedzenie zdalne uczestnicy będą mogli stawić się na sali sądowej lub zgłosić zamiar zdalnego udziału w posiedzeniu, najpóźniej 3 dni przed wyznaczonym terminem posiedzenia (zgłoszenia można dokonać za pomocą środków porozumiewania się na odległość, o ile dają one pewność co do osoby składającej oświadczenie) – przy

niezgłoszeniu wniosku lub przy wniosku nieskutecznym, konieczny będzie udział w posiedzeniu w budynku sądu.

- Biorąc udział w posiedzeniu zdalnym poza budynkiem sądu niezbędne będzie poinformowanie sądu o miejscu pobytu oraz dołożenie starań, by warunki miejsca pobytu licowały z powagą sądu i nie stanowiły przeszkody do dokonania czynności procesowych z jej udziałem; jeśli okoliczności ww. wzbudzą wątpliwości sądu, co do prawidłowego przebiegu postępowania, możliwe będzie wezwanie do osobistego stawiennictwa na sali sądowej.

W zakresie postępowania dowodowego w procesie cywilnym, w ramach posiedzeń zdalnych:

- Sąd orzekający będzie mógł postanowić o przeprowadzeniu dowodu na odległość.
- We wniosku o przeprowadzenie dowodu, strona występująca z wnioskiem będzie mogła wskazać, czy domaga się przeprowadzenia dowodu w ramach posiedzenia zdalnego.

W związku z uchynieniem przepisów covidowych, dotyczących doręczeń za pośrednictwem portalu informacyjnego, do KPC dodany zostaje art. 1311a KPC, zgodnie z którym, w razie niemożności doręczenia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu, prokuratorowi, organowi emerytalnemu określone przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej pisma sądowe, wyłącznie poprzez umieszczenie ich treści w portalu informacyjnym, w sposób umożliwiający uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie.

Przepis nie będzie dotyczyć pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu, chyba że sąd dysponuje ich kopią utrwaloną w postaci elektronicznej.

ZMIANY W PRAWIE KARNYM:

Akt prawny: Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2600)

Wejście w życie: 14 marca 2024 r.

Opis zmian: wraz z zaostrzeniem polityki kryminalnej wobec tzw. „pijanych kierowców”, ustawodawca rozszerzył kategorię prawnokarnych środków reakcji na prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego.

Od 14 marca 2024 r., w przypadku skazania za przestępstwo z art. 178 a § 1 Kodeksu karnego (dalej: „k.k.”) lub z art. 178 a § 4 k.k., Sąd będzie obowiązany orzec przepadek pojazdu mechanicznego prowadzonego przez sprawcę przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w ruchu lądowym.

Dla wyjaśnienia – przepadek polega na tym, że przedmioty, bądź korzyści majątkowe nim objęte, przechodzą na własność Skarbu Państwa z chwilą uprawomocnienia się wyroku z równoczesnym pozbawieniem prawa własności sprawcy bądź innych osób.

Upraszczając, oznacza to, że wraz z uprawomocnieniem się wyroku skazującego za popełnienie przestępstwa z art. 178 a § 1 k.k. lub z art. 178 a § 4 k.k., skazany kierowca traci prawo własności do swojego samochodu, który odtąd staje własnością Skarbu Państwa.

Instytucję przepadku pojazdu mechanicznego wprowadza całkowicie nowy przepis, wyrażony w art. 44b k.k.

Orzeczenie przepadku pojazdu mechanicznego uzależnione jest od zawartości alkoholu we krwi. Sąd nie może orzec przepadek pojazdu mechanicznego jeżeli zawartość alkoholu w organizmie sprawcy była niższa niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo nie prowadziła do takiego stężenia. W sytuacji gdy zawartość alkoholu przekroczyła te wartości, Sąd musi orzec przepadek.

Odstąpienie od orzeczenia przepadku może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach (art. 178a k.k.).

Gdyby jednak orzeczenie przypadku pojazdu mechanicznego było niemożliwe z uwagi na zbycie pojazdu, utratę, zniszczenie lub znaczne uszkodzenie, albo gdy pojazd w czasie popełnienia przestępstwa nie stanowił wyłącznej własności sprawcy, zamiast przypadku pojazdu mechanicznego, Sąd orzeka wypadek równowartości pojazdu.

Przepis art. 44 b § 2 k.k. precyzuje jak ustala się tą równowartość pojazdu: *za równowartość pojazdu uznaje się wartość pojazdu określoną w polisie ubezpieczeniowej na rok w którym popełniono przestępstwo, a w razie braku polisy – średnią wartość rynkową pojazdu odpowiadającego, przy uwzględnieniu marki, modelu, roku produkcji, typu nadwozia, rodzaju napędu i silnika, pojemności lub mocy silnika oraz przybliżonego przebiegu, pojazdowi prowadzonemu przez sprawcę, ustaloną na podstawie dostępnych danych, bez powoływania w tym celu biegłego.*

W sytuacji, gdy sprawca prowadził pojazd niestanowiący jego własności, wykonując czynności zawodowe lub służbowe polegające na prowadzeniu pojazdu na rzecz pracodawcy, Sąd zamiast przypadku pojazdu mechanicznego orzeka nawiązkę w wysokości co najmniej 5.000,00 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (art. 44 b § 4 k.k.).

WAŻNE ORZECZENIA:

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2024 r., sygn. akt III CZP 25/22

Znaczenie orzeczenia: dnia 25 kwietnia br. SN w składzie całej Izby Cywilnej podjął uchwałę, w której rozstrzygnął zagadnienia prawne dotyczące kredytów indeksowanych do obcej waluty lub w niej denominowanych (tzw. frankowych), przedstawione przez Pierwszego Prezesa SN w związku z ujawnionymi rozbieżnościami w wykładni przepisów prawa w orzecznictwie SN i sądów powszechnych.

SN uznał, że jeżeli umowa kredytu frankowego była choćby w części nielegalna, to trzeba ją w całości unieważnić. Nie można jej naprawić. Jeżeli na przykład bank zapisał w umowie, że kurs franka bank będzie ustalał samodzielnie, to nie można tego wykreślić i wstawić zapisu, że brany będzie kurs NBP. Analogicznie - sąd nie może zamienić kredytu frankowego na złotowy. Kolejna kwestia dotyczyła tego, czy w przypadku konieczności zwrotu świadczeń należy stosować tzw. teorię salda, według której obowiązek zwrotu obciąża tylko tę stronę, która uzyskała większą korzyść, czy też teorię dwóch kondycji, zgodnie z którą zwroty dokonywane są niezależnie przez dwie strony. W tym zakresie SN wskazał, że jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron. Jest to poparcie tzw. teorii dwóch kondycji.